

महाराष्ट्र विधानसभा
दिवसाच्या कामकाजाचा क्रम
मंगळवार, दिनांक ९ जुलै, २०२४
(सकाळी ११.०० वाजता)

एक : प्रश्नोत्तरे

(अ) तारांकित प्रश्न

(ब) तारांकित प्रश्नाबाबतची अधिक माहिती सभागृहाच्या पटलावर ठेवणे.

मुख्यमंत्री : "राज्यातील बसस्थानकांची दुरुस्ती करून तेथे अद्ययावत सोयी-सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत" या विषयावरील श्री.लहू कानडे व इतर वि.स.स यांचा दिनांक १९ डिसेंबर, २०२३ रोजी उत्तरीत झालेल्या तारांकित प्रश्न क्रमांक ७१६२९ च्या अनुपूरक प्रश्नोत्तराच्या वेळी दिलेल्या आश्वासनानुसार अधिक माहिती सभागृहाच्या पटलावर ठेवतील.

दोन : कागदपत्रे सभागृहाच्या पटलावर ठेवणे -

(१) **मुख्यमंत्री** : महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना - महाराष्ट्र व राज्य रोजगार हमी योजना यांचा सन २०२३-२०२४ या वर्षाचा वार्षिक अहवाल सभागृहासमोर ठेवतील.

(२) **उप मुख्यमंत्री** तथा **वित्त मंत्री** : शासनाच्या उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग (ऊर्जा विभाग), नगरविकास विभाग, सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग विभाग तसेच अल्पसंख्याक विकास विभाग या विभागांतर्गत संस्थांनी दिनांक १ एप्रिल, २०२३ ते ३१ मार्च, २०२४ या कालावधीत घेतलेली कर्जे, कर्जरोखे, Letter of Comfort व त्यावरील व्याजास देण्यात आलेल्या हमी विषयीचे विवरणपत्र सभागृहाच्या पटलावर ठेवतील.

(३) **उद्योग मंत्री** : महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ यांचा सन २०१९-२०२० व सन २०२०-२०२१ या वर्षांचा अनुक्रमे अड्डावनावा व एकोणसाठावा वार्षिक अहवाल सभागृहासमोर ठेवतील.

तीन : सन २०२४-२०२५ च्या अर्थसंकल्पातील अनुदानाच्या मागण्यांवर चर्चा व मतदान.
(दुसरा व शेवटचा दिवस)

- (१) महसूल व वन विभाग
- (२) ग्रामविकास विभाग
- (३) सार्वजनिक आरोग्य विभाग
- (४) महिला व बालविकास विभाग

(मतास टाकावयाच्या मागण्यांची सूची स्वतंत्रपणे वितरीत केल्याप्रमाणे)

(चर्चारोध (गिलोटीन) सायंकाळी ४.०० वाजता)

चार : शासकीय विधेयक :

पुरःस्थापनार्थ, विचार, खंडशः विचार व संमत करणे :-

सन २०२४ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १७ - महाराष्ट्र विनियोजन विधेयक,
२०२४

पाच : सन २०२४-२०२५ च्या पुरवणी मागण्या सादर करणे.

सहा : मा.मुख्यमंत्री यांचा म.वि.स नियम ११० अन्वये शासकीय ठराव :-

- मध्य रेल्वे मार्गावरील :- करी रोड रेल्वे स्थानकाचे नाव- लालबाग रेल्वे स्थानक
सॅन्डहर्स्ट रोड रेल्वे स्थानकाचे नाव - डोंगरी रेल्वे स्थानक
- पश्चिम रेल्वे मार्गावरील :- मरीन लाईन्स रेल्वे स्थानकाचे नाव - मुंबा देवी रेल्वे
स्थानक
चर्नी रोड रेल्वे स्थानकाचे नाव - गिरगांव रेल्वे स्थानक
- हार्बर रेल्वे मार्गावरील :- कॉटन ग्रीन रेल्वे स्थानकाचे नाव - काळा चौकी रेल्वे
स्थानक
सॅन्डहर्स्ट रोड रेल्वे स्थानकाचे नाव - डोंगरी रेल्वे स्थानक
डॉकयार्ड रोड रेल्वे स्थानकाचे नाव - माझगांव रेल्वे
स्थानक
किंगज सर्कल रेल्वे स्थानकाचे नाव - तीर्थकर पार्श्वनाथ
रेल्वे स्थानक

याप्रमाणे बदलण्यात यावे, अशी शिफारस, महाराष्ट्र विधानसभा, याद्वारे केंद्र
शासनास करित आहे.

सात : लक्षवेधी सूचना (म.वि.स. नियम १०५ अन्वये) :

(शुक्रवार, दिनांक ५ जुलै, २०२४ रोजी दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेली परंतु पुढे ढकलण्यात आलेली लक्षवेधी सूचना क्रमांक १)

(१) सर्वश्री. महेश बालदी, प्रशांत ठाकूर, वि.स.स. तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे मदत व पुनर्वसन मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"खालापूर (जि.रायगड) तालुक्यातील मोरबे धरण प्रकल्पग्रस्तांच्या अनेक मागण्या अद्यापही पूर्ण करण्यात आल्या नसल्याचे माहे जून, २०२४ मध्ये वा त्या दरम्यान निदर्शनास आले असणे, भूसंपादन व पुनर्वसन सन २०१३ चा कायदा मोरबे धरणास अद्यापही लागू केला गेला नसणे, भूसंपादनाच्या वेळी पंचनामे चुकीच्या पद्धतीने करण्यात आले असणे, वारंवार प्रकल्पग्रस्तांनी पंचनामे नव्याने करण्याची मागणी केली असणे, विस्तारित गावठाणातील घरांचे सर्वेक्षण करून वाढीव गावठाण मिळण्याची मागणी प्रकल्पग्रस्तांनी केली असणे, गावठाणातील नागरी सुविधा व घरांचे सर्वेक्षण करण्यासाठी प्रत्येक वसाहतीसाठी तहसिलदार यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती करण्याची मागणी करण्यात आली असणे, धरण प्रकल्पासाठी संपादित केलेली परंतु विनावापर शिल्लक असलेली जागा शेती प्रयोजनासाठी प्रकल्पग्रस्तांना देण्याबाबत विनंती केली असणे, प्रकल्पग्रस्तांना शासकीय सेवेत सामावून घेण्यात यावे तसेच पुनर्वसित गावांना महसूली दर्जा तसेच गावठाण दर्जा व पुनर्वसित गावांना स्वतंत्र ग्रामपंचायत देण्याबाबत मागणी केली असणे, पुनर्वसित गावठाणात देण्यात आलेल्या भूखंडांना भोगवटदार एक करून मिळावा तसेच आरकासवाडी, तिरकटवाडी, उंबरणेवाडी येथे रस्ता तयार करण्याची मागणी केली असणे, अशा अनेक मागण्यांवर अद्यापही कोणतीच कार्यवाही झाली नसल्यामुळे प्रकल्पग्रस्तांमध्ये असंतोषाची भावना निर्माण झालेली असणे, प्रकल्पग्रस्तांच्या मागण्या पूर्ण करणेबाबत शासनाने तातडीने करावयाची आवश्यक ती कार्यवाही व उपाययोजना."

(सोमवार, दिनांक ८ जुलै, २०२४ रोजी दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेल्या परंतु पुढे ढकलण्यात आलेल्या लक्षवेधी सूचना क्रमांक २ ते ११)

(२) श्री. रमेश कोरगांवकर, वि.स.स. तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"मुंबईतील भांडुप पश्चिम येथील सुषमा स्वराज प्रसूतिगृहात दिनांक २९ एप्रिल, २०२४ रोजी सैदूनिसार अन्सारी हिला प्रसूतीसाठी भरती करण्यात आले असता प्रसूती करतवेळी वीजपुरवठा खंडीत असणे, त्याचवेळी तेथे असलेले जनरेटर सुध्दा बंद अवस्थेत असल्यामुळे उपस्थितीत डॉक्टराने टॉर्चच्या प्रकाशाच्या सहाय्याने प्रसूती करणे, त्यामुळे नवजात बाळाचा झालेला मृत्यू, तसेच अति रक्तस्राव झाल्यामुळे आईचाही मृत्यू झाल्याचे प्राथमिक अहवाल चौकशी समितीने नमूद केलेले असणे, अश्यावेळी येथील दोन्ही डॉक्टरांवर कोणतीही चूक / दोष चौकशी समितीकडून काढण्यात न येणे, परंतु अश्यावेळी चौकशी समितीने अन्य कोणावरही ठपका ठेवल्याचे दिसून येत नसणे, परंतु कोणाच्या तरी चुकीमुळे

आईचा आणि बाळाचा मृत्यू झाल्यामुळे याला जबाबदार कोण असा प्रश्न निर्माण होणे, महानगरपालिकेच्या व शासनाच्या रुग्णालयात अशा प्रकारे असुविधांमुळे प्रसूतीसाठी येणाऱ्या मातांचे व नवजात बालकांचे होणारे मृत्यू, ही बाब अत्यंत गंभीर असणे, त्यामुळे शासनाने भांडुप येथील सुषमा स्वराज प्रसूतिगृहामध्ये झालेल्या प्रसंगाला गांभीर्यपूर्वक घेऊन येथे नव्याने चौकशी समिती नेमून दोषींवर कारवाई करण्याची आवश्यकता, तसेच भविष्यात अशा घटना घडू नयेत याकरीता ठोस उपाययोजना करण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने केलेली व करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(३) श्री. सुनिल शेळके, वि.स.स. तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"मावळ (जि.पुणे) तालुक्यातील तळेगाव दाभाडे नगरपरिषदेचे मुख्याधिकारी यांच्या विरोधात स्थानिक नागरिक, नगरपालिकेतील कर्मचारी व अनेक सामाजिक संस्थेतील पदाधिकाऱ्यांनी असंख्य तक्रारी शासनाकडे दाखल केलेल्या असणे, सदर मुख्याधिकारी त्यांच्या कर्तव्यांबाबत उदासीन असल्याने शहरामधील आरोग्य, पाणी, स्वच्छता यासह इतर नागरी मूलभूत सुविधांचा प्रश्न उपस्थित झालेला असून उक्त गंभीर विषयांबाबत मुख्याधिकारी यांच्याकडून जाणीवपूर्वक टाळाटाळ होत असणे, नगरपालिकेतील कर्मचारी व नागरिक यांच्याशी अर्वाच्य भाषेत बोलणे तसेच महिला कर्मचाऱ्यांसोबत असभ्यपणे लज्जास्पद अशी वर्तणूक करणे, महिला पत्रकारांशी अशोभनीय वर्तन करणे, कार्यालयीन वेळेत नगरपरिषद कार्यालयात मद्यपान करून येत असल्याचे काही प्रत्यक्षदर्शींकडून निदर्शनास येणे, तळेगाव दाभाडे येथे दिनांक १ जून, २०२४ रोजी मुख्याधिकारी यांनी दुपारी मद्यधुंद अवस्थेत गाडी चालवून एका कारला धडक दिलेली असून सदर अपघात प्रकरणी त्यांच्यावर तळेगाव दाभाडे पोलीस स्टेशन येथे गुन्हा देखील दाखल करण्यात आलेला असणे, अश्या भ्रष्ट, उदासीन व कर्तव्यात कसूर करणाऱ्या चारित्र्यहीन मुख्याधिकाऱ्यावर शासनाने कारवाई करून त्यांचे कायमस्वरूपी निलंबन करावे अशी स्थानिक नागरिकांकडून मागणी होत असतानाही त्याकडे शासनाचे होणारे दुर्लक्ष, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(४) अॅड. आशिष जयस्वाल, वि.स.स. तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"राज्यातील दिव्यांग मुलामुलींची शाळा/कर्मशाळा व मतिमंद मुलांचे बालगृहाला अनुदान तत्वावर मान्यतेबाबत बृहत आराखडा व पद मान्यता नसल्याने अनेक वर्षांपासून अश्या शाळांना अनुदान न मिळणे, बिगर अनुदान तत्वावर वर्षानुवर्षे या शाळा कार्यरत असल्याने शिक्षक, इतर कर्मचाऱ्यांनी विनावेतन अत्यंत विपरीत परिस्थितीत काम करणे, अनुदानाअभावी दिव्यांग शाळेतील विशेषतः मतिमंद मुलामुलींचे हाल होणे, आजपावेतो अधिक्रमित न झालेल्या दिनांक १९ जुलै, २००३ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये दिनांक ३० सप्टेंबर, २००२ अखेरपुर्वीच्या अस्तित्वातील शाळांना शासन धोरणानुसार अनुदानासाठी विचार करण्यास पात्र समजणे आवश्यक असणे, काही शाळांना शासनाने विशेष

बाब म्हणून अनुदान तत्वावर मान्यता देणे, असे असताना देखील वित्त विभागाने मंजूरी प्रस्ताव नाकारणे, वेतनेत्तर अनुदान व पद मंजूरी न मिळाल्याने या शाळांच्या मुलांवर, पालकांवर व कर्मचाऱ्यांच्या मनात शासनाविरोधात निर्माण झालेला प्रचंड असंतोष, मा. उच्च न्यायालयाने विविध प्रकरणांमध्ये दिलेल्या निकालात धोरण तयार करण्याबाबत निर्देश देणे, अनेक वर्षांचा कालावधी होऊनही मा. उच्च न्यायालयाच्या निर्देशांची अंमलबजावणी न होणे, लक्षवेधी क्र. १३२८ वर मा. मंत्री (दिव्यांग कल्याण) यांनी दिलेल्या उत्तरात ३ महिन्यांच्या आत धोरण निश्चित करण्याबाबत विधानसभेत आश्वासन देण्यात येणे, मात्र अद्याप धोरण निश्चित न होणे, या प्रकरणी शासनाचे होत असलेले अक्षम्य दुर्लक्ष, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(५) श्रीमती सरोज आहिरे, वि.स.स. तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे उप मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"देवळाली विधानसभा क्षेत्रातील मौजे वासाळी, मोहगांव-बाभळेश्वर, जाखोरी, दुगांव, वाडगांव व नाणेगांव (जि.नाशिक) येथील शेतकऱ्यांच्या सातबारा उताऱ्यांवर जलसंपदा विभागाकडून "पाटचारी" नोंदी टाकण्यात आलेल्या असणे, सदर शेतकऱ्यांच्या सातबारा उताऱ्यांवर "पाटचारी" नोंदी टाकताना जलसंपदा विभाग आणि महसूल विभागाने संबंधित शेतकऱ्यांना विश्वासात न घेता कोणतीही पूर्वसूचना किंवा नोटीस देण्यात आलेली नसणे, तसेच त्याठिकाणी प्रकल्पही उभारण्यात आलेला नसणे, त्यामुळे सदरच्या नोंदी रद्द करण्याबाबत शेतकऱ्यांची आग्रही मागणी असणे, त्यासंदर्भात सन्मा. स्थानिक लोकप्रतिनिधींनी दिनांक १९ जानेवारी, २०२४ रोजी जिल्हाधिकारी, नाशिक यांचेसमवेत बैठक घेऊन तशी मागणी करण्यात येणे, परंतु सदरचा निर्णय हा शासनाचा धोरणात्मक निर्णय असल्याने त्याबाबत जिल्हाधिकाऱ्यांनी निर्णय घेण्यास असमर्थता दर्शविणे, त्यानंतर दिनांक २४ जानेवारी, २०२४ रोजी मा.उपमुख्यमंत्री, (वित्त) यांना पत्र/निवेदन देण्यांत येणे, परंतु अद्याप शासनाकडून त्याबाबत कार्यवाही न होणे, परिणामी, शेतकऱ्यांमध्ये निर्माण झालेले संभ्रमाचे वातावरण व चिंतेची भावना, त्यामुळे शेतकऱ्यांच्या सातबारा उताऱ्यावरील "पाटचारी" म्हणून केलेल्या नोंदी रद्द करण्याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(६) श्री. योगेश कदम, वि.स.स. तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे उप मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"रत्नागिरी जिल्ह्यातील खेड तालुक्यातील कोकण पाटबंधारे विकास महामंडळाअंतर्गत न्यु-मांडवे प्रकल्प सन १९९४ पासून सुरु होणे, या लघु पाटबंधारे प्रकल्पांची सुमारे २०.४३३ दशलक्ष पाणी साठा साठवून ठेवण्याची क्षमता असून, यामुळे ९९६ हेक्टर क्षेत्र कायमस्वरूपी सिंचनाखाली येणार असल्याने १५ ते २० टंचाईग्रस्त गावांना लाभ मिळणार असणे, सदर प्रकल्पासाठी १ ते ११ कि.मी. कालवा नियोजित करुन १० कि.मी. मधील मुख्य कालव्याचे काम ९० टक्के पूर्ण केले असून, मोठी बांधकामे-४, गाव रस्ता पूल-६ व जलक्षेत्र-३ इ. कामे निधी

अभावी प्रलंबित असणे, माहे जानेवारी २०२२ अखेरपर्यंत ४९ कोटी ९६ लाख खर्च आवश्यक असलेल्या १८ नागरी सुविधांपैकी तळे येथील १६ व मांडवे येथील १५ नागरी सुविधांची निविदा निश्चित करून करण्यात येणे, तर प्रकल्पाच्या उर्वरित नागरी सुविधांसाठी १५५ कोटी ९० लाख इतका खर्च अपेक्षित असल्याबाबतचे मान्यतेचे पत्र राज्य तांत्रिक सल्लागार समितीने दिनांक ६ ऑक्टोबर, २०२३ रोजी शासन स्तरावर सादर केले असून, शासन पत्र क्र. लपायो २०२३/प्र.क्र.१७४/खारभूमी/२०२४ चे पत्र दिनांक १४ फेब्रुवारी, २०२४ रोजी शासनास सादर केले असणे, मात्र याबाबत अद्याप निधी मंजूर न झाल्याने ग्रामस्थांमध्ये निर्माण झालेली संतापाची भावना, त्यावर शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(७) सर्वश्री. प्रशांत ठाकूर, समीर कुणावार, महेश बालदी, श्रीमती मनिषा चौधरी, वि.स.स. तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे उप मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"पनवेल महानगरपालिका हद्दीतील नागरिकांची पाण्याची गरज भागविताना महानगरपालिकेला अनेक अडचणी निर्माण होत असणे, पनवेल महानगरपालिका क्षेत्रातील पाण्याची सध्याची मागणी प्रतिदिन २५९ दललि प्रतिदिन असून प्रतिदिन २२४ दललि पुरवठा होत असणे, सध्याची लोकसंख्या पहाता पनवेल महानगरपालिकेला ३५ दशलक्ष पाणी अपुरे पडत असणे, पनवेल महानगरपालिकेचा झपाटयाने होणारा विकास पहाता व मोठया प्रमाणात वाढणारे नागरीकीकरण लक्षात घेता भविष्यात जवळपास ८५० दशलक्ष प्रतिदिन पाण्याची आवश्यकता लागणार असणे, भविष्यातील पाण्याची गरज भागविण्याकरीता सिडकोच्या प्रस्तावित कोणत्याही धरणामध्ये पनवेल महानगरपालिकेस आरक्षण नसणे, पाण्याची गरज भागविण्यासाठी पनवेल महानगरपालिकेने कुंडलिका नदीवरील डोलवहाल बंधा-यातून ५०० दशलक्ष प्रतिदिन पाणी आरक्षित करण्याचा प्रस्ताव मुख्य अभियंता, जलसंपदा विभाग यांच्या कार्यालयामार्फत कार्यकारी संचालक, कोकण पाटबंधारे विकास महामंडळ, ठाणे यांच्या कार्यालयास दिनांक २१ जानेवारी, २०२४ रोजी सादर केला असणे, परंतु पनवेल महानगरपालिकेच्या पाणी आरक्षणाच्या मागणीपूर्वी कोणताही महानगरपालिकेचा प्रस्ताव पाटबंधारे विभागास सादर केला नसणे, पनवेल महानगरपालिकेच्या आवश्यक पाण्याची मागणी शिफारसीसह जलसंपदा विभागाने वरिष्ठ कार्यालयास सादर केली असणे, पनवेल महानगरपालिकेला पाणीपुरवठा करण्यासाठी सादर केलेल्या प्रस्तावावर अद्यापही कोणतीच कार्यवाही झाली नसल्यामुळे पनवेल महानगरपालिकेला भविष्यात भीषण पाणी टंचाईला सामोरे जावे लागण्याची शक्यता असणे, त्यासाठी शासनाने पनवेल महानगरपालिकेला कुंडलिका नदीवरील डोलवहाल बंधा-यातून ५०० दशलक्ष प्रतिदिन पाणी आरक्षित करण्याच्या प्रस्तावाला तातडीने मंजुरी देण्यासाठी शासनाने करावयाची आवश्यक ती कार्यवाही व उपाययोजना."

(८) श्री.सुनिल भुसारा, वि.स.स. तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे ग्रामविकास व पंचायत राज मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"राज्यातील ग्रामपंचायत कर्मचा-यांची वेतनश्रेणी, निवृत्ती वेतन व इतर मागण्या तसेच ग्रामपंचायत स्तरावरील प्रलंबित असलेल्या मागण्यांकरिता दिनांक १ जुलै, २०२४ रोजी आझाद मैदान, मुंबई येथे महाराष्ट्र राज्य ग्रामपंचायत कामगार सेवा यांनी काढलेला मोर्चा, राज्यातील २७९२० ग्रामपंचायतींमधील सफाई, पाणीपुरवठा व विजपुरवठा कामगार, करवसुली कर्मचारी, लिपीक इत्यादी पदावर काम करत असलेले सुमारे ६० हजार कामगार अत्यल्प वेतनात नगरपंचायत, नगरपालिका कर्मचा-यांप्रमाणे ग्रामपंचायतीचे काम करत असणे, यासंदर्भात शासनाने आजपावेतो ४ समित्या गठीत करणे, एकाही समितीच्या अहवालास शासनाची मान्यता नसणे, परिणामी ग्रामपंचायत कर्मचा-यांवर होत असलेला अन्याय, ग्रामपंचायत कर्मचा-यांना नगरपालिका व जिल्हा परिषद कर्मचा-यांप्रमाणे वेतनश्रेणी मंजूर करणे, निवृत्ती वेतन लागू करणे, उपदान लागू करणे, भविष्यनिर्वाह निधीची रक्कम कामगार भविष्य निर्वाह निधी संघटना या कार्यालयात जमा करणे, वेतनासाठी लादलेली वसुलीची अट रद्द करणे, तसेच आकृतीबंधात सुधारणा करणे इत्यादी मागण्यांकडे शासनाचे होत असलेले दुर्लक्ष, परिणामी कर्मचा-यांमध्ये पसरलेले असंतोषाचे व संतापाचे वातावरण, याबाबत शासनाने केलेली व करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(९) सर्वश्री. विजय वडेटीवार, अस्लम शेख, अमित विलासराव देशमुख, वि.स.स. तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे सार्वजनिक बांधकाम (सार्वजनिक उपक्रम) मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"विरार-अलिबाग कॉरिडॉरसाठी लागणाऱ्या जमिनीपैकी पाच टक्के भूसंपादन तसेच पुणे रिंग रोडचे केवळ ५० टक्केच भूसंपादन झाले असतानाही रस्ते विकास महामंडळाने विरार अलिबाग कॉरिडॉरच्या पहिल्या टप्प्यातील नवघर ते चिरनेर या ९६ कि.मी. लांबी मार्गाच्या अकरा पॅकेजच्या उभारणीसाठी १९ हजार ३३४ कोटी रुपयांच्या निविदा काढण्याची प्रक्रिया सुरु केली असणे, या प्रकरणी दिनांक ३ डिसेंबर, २०१९ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार राज्यात सार्वजनिक बांधकाम विभाग आणि त्यांच्या मंडळाकडून करण्यात येणारे सार्वजनिक रस्ते, पूल आणि इमारतीचे बांधकामासाठी लागणारी जमीन ताब्यात न घेताच तांत्रिक आणि प्रशासकीय मंजूरी घेऊन काम सुरु करण्यात येणे, या प्रकरणामुळे संबंधितांनी दाखल केलेल्या न्यायालयीन लढ्यात शासनास दरवर्षी कोट्यवधींचा भुर्दंड सोसावा लागत असणे, तसेच प्रकल्प पूर्ण न होता त्याचा खर्च वाढत असल्याने बांधकाम विभागाने कोणतेही रस्ते, पूल, रोप-वे यांचे बांधकाम भूसंपादन पूर्ण होऊन सातबारा सार्वजनिक बांधकाम विभागाच्या नावे झाल्याशिवाय काम सुरु केल्यास, संबंधित अधिकाऱ्यांना कोणतीही चौकशी न करता निलंबित करण्यात येईल अथवा शिस्तभंगाची कारवाई करण्यात येईल, असे नमूद केलेले असणे, असे असतानाही या शासन निर्णयाचे उल्लंघन करून भूसंपादन पूर्ण झाले नसतानाही कंत्राटदारांशी संगनमत करून कोट्यवधी रुपयांच्या निविदा काढणाऱ्या

संबंधित दोषी अधिकाऱ्यांवर कारवाई करण्याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(१०) श्री. समाधान अवताडे, वि.स.स. तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे कृषी मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"तापमानात झालेली वाढ, पडलेला दुष्काळ व निर्माण झालेली पाणीटंचाई यामुळे शेतकऱ्यांचे उभे पीक करपून जात असणे, यामुळे शेतकरी आर्थिक संकटात सापडणे, या संकटातून बाहेर काढण्यासाठी शासनातर्फे प्रधानमंत्री पिक विमा योजना राबविण्यात येणे, दरवर्षी खरीप हंगामात पिक विमा भरण्याचा कालावधी दिनांक १ ते ३१ जुलै असणे, दुर्दैवाने पीक कमी किंवा अधिक पावसामुळे खराब झाले तर कायद्यात शेतकऱ्यांनी विमा कंपनीला इंटिमेशन देण्याची तरतूद असणे, त्यानुसार सोलापूर जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांनी मूग, उडीद, सोयाबीन, तूर, कांदा, मका, बाजरी आदी पिकांचे नुकसान झाल्याचे वेळेवर इंटिमेशन देऊन देखील विमा कंपनीकडून पंचनाम्यासाठी चालू ठकल करण्यात येणे व पंचनामे करून देखील ८ ते १० महिन्यांचा कालावधी उलटून देखील प्रत्यक्षात शेतकऱ्यांना नुकसान भरपाई देण्यात येत नसल्याच्या तक्रारी प्राप्त होणे, शेतकरी हिस्सा, केंद्र व राज्य शासनाकडून विमा कंपनीला मागील वर्षात सोलापूर जिल्ह्यातून ३२१ कोटी ३० लाख रुपये मिळालेले असणे, परंतु प्रत्यक्षात मदत मात्र केवळ ११४ कोटी रुपये झालेली असणे, मागील वर्षाची रक्कम अद्याप खरीप हंगाम चालू होऊन शेतकऱ्यांना मदत न मिळाल्यामुळे शेतकऱ्यांमध्ये मोठ्या प्रमाणावर पीक विमा कंपन्यांविरुद्ध असंतोष व नाराजीची भावना तयार होणे, यावर तात्काळ शासनाने विमा कंपन्यांवर गुन्हे दाखल करून शेतकऱ्यांना नुकसान भरपाई देणे करता करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(११) श्री. संजय गायकवाड, डॉ. नितीन राऊत, सर्वश्री संजयमामा शिंदे, बबनराव शिंदे, संतोष बांगर, वि.स.स. तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे इतर मागास बहुजन कल्याण मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"राज्यातील जनतेचे जीवनमान व वेतनस्तर उंचावल्यामुळे उत्पन्नाची मर्यादा रुपये ८ लाख असल्यामुळे विविध घटकातील उमेदवार व आई/वडिल यांचेसाठी सर्व प्रकारच्या शैक्षणिक कामांसाठी अडचणीचे ठरत असून विद्यार्थ्यांना शालेय प्रवेशापासून वंचित रहावे लागणे, महाराष्ट्र शासन निर्णय परिपत्रक क्र. सीबीसी-१०/२००८/प्र.क्र.६९७ / विजाभज-१ दिनांक १६ डिसेंबर, २०१७ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार उत्पन्नाची मर्यादा रुपये ८ लाख असून, ही विविध प्रवर्गातील विद्यार्थी तसेच पालकांसाठी शैक्षणिक प्रवेशासाठी अडचणीची ठरत असल्याने सदर मर्यादा १५ लाख रुपये करण्यात यावी अशी मागणी करण्यात येणे, याबाबत शासनाने तातडीने निर्णय घेऊन करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(१२) श्री. सिध्दार्थ शिरोळे, वि.स.स. तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"पुणे जिल्ह्यातील पानशेत धरण दिनांक १२ जुलै, १९६१ रोजी फुटले व पुण्यामध्ये आलेल्या पुरामुळे हजारो कुटुंब बेघर होणे, अशा सर्व पूरग्रस्त नागरिकांचे पुणे शहरामध्ये विविध ठिकाणी पुनर्वसन होणे, शिवाजीनगर मतदारसंघामध्ये पूरग्रस्त नागरिकांसाठी गोखलेनगर परिसरात शासनाने म्हाडाच्या वतीने ३५० चौ. फुटाची राहण्यासाठी घरे देणे, राज्य शासनाने १९९२ ते १९९७ च्या मध्ये ही सर्व घरे नागरिकांना मालकी हक्काने करून देणे, पुणे महानगरपालिकेने ह्या घरांना सवलतीचे मिळकतकर सुद्धा लागू करणे, ४० ते ५० वर्षांनंतर कुटुंबांमध्ये वाढ झाली आणि एका कुटुंबाला राहण्याच्या उद्देशाने दिलेली ही घरे अपुरे पडू लागणे, पूरग्रस्त वसाहतीमध्ये बांधकामासाठी शासनाचे कुठलेही धोरण नसल्याने गरजेपोटी नागरिकांना विनापरवाना त्या घरांवर बांधकामे करावी लागणे, अलीकडच्या काळामध्ये शासन निर्णयानुसार सदर म्हाडा वसाहतींना पुणे महानगरपालिकेने तीनपट कर लावणे, सदरहू कर भरला नाही तर महिना २ टक्के व्याज आकारण्यात येणे, शासनाने पूरग्रस्त नागरिकांच्या बांधकामासाठी स्वतंत्र धोरण ठरविण्याची गरज असणे, शासनाचे धोरण जोपर्यंत ठरत नाही तोपर्यंत मिळकतीला वाढीव बांधकाम कर सरसकट एकपट लावावा आणि चालू रेडी रेकनर प्रमाणे न लावता तो १९९२ ते १९९५ च्या रेडी रेकनर प्रमाणे आकारण्याची नागरिकांची होत असलेली आग्रही मागणी, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(१३) श्री. ओमप्रकाश ऊर्फ बच्चू कडू, वि.स.स. तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"अचलपूर नगरपरिषद क्षेत्रामध्ये ६ हजार ६६ व चांदुर बाजार नगरपरिषद क्षेत्रामध्ये ३५३० प्राप्त पंतप्रधान घरकुल योजनेच्या घरकुलासाठी ७ वर्षांपासून अर्ज करूनसुद्धा विविध कारणांनी घरकुल न दिल्याने नागरीकांमध्ये प्रचंड असंतोष असणे, त्यासाठी सरकारने तातडीच्या उपाययोजना करण्याची गरज असणे, अतिक्रमण नियमानुकूल करण्याचा प्रस्ताव जिल्हाधिकारी यांचेकडे पाठविले असतांना देखील जाणीवपूर्वक कार्यवाही न होणे, अशी कार्यवाही न करण्या-या अधिका-यांवर कारवाईची मागणी होत असणे, तसेच बेघरांना घर मौजे परतवाडा ता. अचलपूर येथील शिट नंबर ३ प्लॉट नंबर २ मौजा परतवाडा डि. पी. २४, शिट नं. १० प्लॉट नंबर १३ मौजे परतवाडा ता. अचलपूर जि. अमरावती, प्रधानमंत्री आवास योजनेच्या घटक क्र. ३ अंतर्गत सदनिका अत्यल्प उत्पन्न गट व २२८ सदनिकांची सदनिका न होणे, गृहनिर्माण योजना व mixed development cross subsidy project बाह्यविकास कामासह बी १ निविदा प्रकार पध्दतीने राबविणे बाबत दिनांक १७ नोव्हेंबर, २०२० रोजी म्हाडा मुंबईकडे डिपीआर सादर केल्यावर ४ वर्ष होऊन सुद्धा कार्यवाही न होणे, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(१४) **अॅड. राहूल कुल, श्री. दत्तात्रय भरणे, वि.स.स. तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे उप मुख्यमंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-**

"पुणे जिल्ह्यातील खडकवासला प्रकल्प ते लोणी काळभोरपर्यंत बंदनळी कालव्याचा प्रस्ताव मागील अनेक वर्षांपासून प्रलंबित असल्याने सुमारे ३४ कि.मी. अंतरात कालव्याच्या पाण्याची मोठ्या प्रमाणात नासाडी होत असणे, यामुळे दोंड, हवेली व इंदापूर तालुक्यातील नागरिक व शेतकऱ्यांना पाण्यापासून वंचित राहावे लागत असणे, कालवा उघडा असल्याने नागरिक त्यामध्ये मोठ्या प्रमाणात राडारोडा टाकत असणे, बंदनळी कालवा झाल्यास उपलब्ध होणारी जागा रस्ते व इतर सार्वजनिक कामासाठी उपयोगी येणे, यासाठी २००० कोटीचा खर्च अपेक्षित असणे, याबाबतचा प्रस्ताव मंत्रिमंडळाच्या मान्यतेसाठी प्रलंबित असणे, जनाई शिरसाई व पुरंदर उपसा सिंचन योजना पूर्ण क्षमतेने कार्यान्वित नसल्याने परिसरातील ४० हून अधिक गावांना दुष्काळाचा सामना करावा लागणे, वॉल्व, विमोचक, जोडणीच्या ठिकाणी गंज लागण्याचे प्रमाण मोठे असल्यामुळे पाण्याची गळती होणे त्यामुळे सदर प्रकल्प बंदनळीतून करण्याचे प्रस्तावित असणे, बंदनळी प्रकल्प झाल्यास पाणी बचत होऊन लाभक्षेत्रातील इतर अनेक तलाव त्याला जोडणे शक्य असणे, कोयना जलविद्युत प्रकल्प व टाटा जलविद्युत प्रकल्प समूहास वीज निर्मितीसाठी कृष्णा खो-यातून विपुलतेच्या खोऱ्यात वळविण्यात येणारे पाणी टप्प्या टप्प्याने कमी करण्याकरिता अभ्यास गट गठीत करण्यात आलेला असणे, सुर्वे समितीचा अहवाल शासनाकडे मान्यतेसाठी प्रलंबित असणे, याबाबत शासनाने करायची कार्यवाही व उपाययोजना."

(१५) **सर्वश्री. भिमराव तापकीर, जयंत पाटील, सुनिल कांबळे, संजय पोतनीस, मोहन मते, अतुल बेनके, अजय चौधरी, रविंद्र धंगेकर, विनोद निकोले, वि.स.स. तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे वैद्यकीय शिक्षण मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-**

"पुणे ससून सर्वोपचार रुग्णालयांतर्गत कर्करोग रुग्णालयाचा सुधारीत प्रस्ताव तयार करण्यात आला असून त्यामधील त्रुटी दूर करण्याची कार्यवाही प्रलंबित असणे, पश्चिम महाराष्ट्रातील गरीब रुग्णांसाठी आशेचा किरण असलेले ससून रुग्णालय आता गैरकारभारांचा अड्डा बनले असणे, ड्रगज प्रकरणात कारवाईस टाळाटाळ (ऑक्टोबर २०२३), निवासी डॉक्टरांची मद्य पार्टी (डिसेंबर २०२३), रॅगिंगचा सावळागोंधळ (मार्च-एप्रिल २०२४), उंदीर चावा प्रकरण (एप्रिल २०२४), रक्त तपासणी नमुन्यातील बदल (मे २०२४), एका कुटुंबियाला दोनदा अंत्यसंस्कार तर दुसऱ्या कुटुंबियांना केवळ अस्थी घेण्याची वेळ, किडनी रॅकेट, ससून सर्वोपचार रुग्णालयात दिवसाला सरासरी २४ रुग्णांचा मृत्यू होत असून, गेल्या वर्षी ८ हजार ८७५ रुग्णांचा मृत्यू झालेला असणे, ससून सर्वोपचार रुग्णालयात केवळ पुण्यातूनच नव्हे तर राज्यातील इतर भागातून रुग्ण गंभीर आजारांवरील उपचारासाठी येणे, रुग्णालयातील बाह्यरुग्ण विभागाचा विचार करता दररोज सरासरी तीन हजार रुग्ण येणे, पुणे महानगरपालिका आणि जिल्ह्यातील रुग्णालयांमध्ये किरकोळ आजारांची सुविधा चांगल्या पद्धतीने

उपलब्ध नसल्यामुळे हे चित्र दिसत आहे. यामुळे ससूनवरील ताण दिवसेंदिवस वाढत असणे, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(१६) श्री. सुहास कांदे, श्रीमती सीमा हिरे, वि.स.स. तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे उद्योग मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"औद्योगिक विकास महामंडळातील भूखंड वाटप करताना ज्या कारणासाठी भूखंड घेतला त्याकरिता डेव्हलप न झाल्यास संबंधित क्षेत्रातील प्रादेशिक अधिकारी यांनी तो भूखंड परत घेणे अनिवार्य असणे, परंतु नाशिक येथील सातपूर, अंबड येथील औद्योगिक विकास क्षेत्रात भूखंड परत न घेता त्या भूखंडाचे खाजगी विकासकाकडून छोटे-छोटे तुकडे सब डिव्हिजन करून बाजारभावापेक्षा दुप्पट-तिप्पट दराने लहान उद्योजकांना विकणे, नाशिक येथील सातपूर, अंबड औद्योगिक क्षेत्रांतर्गत २०१४ पासून १४ कंपन्यांचे सब डिव्हिजन करण्यात येणे, सब डिव्हिजन करतेवेळी सदर कंपनीनेच भूखंडाचे दोन किंवा तीन तुकडे करून भूखंड विकासासाठी विकसित करण्याबाबतचे धोरणात नमूद असतानाही त्यांनी भूखंडाचे ५०-६० पेक्षाही अधिक तुकडे करून चढ्यादराने विकणे, तसेच प्रत्येक भूखंड विकसित करतेवेळी एकच विकासक प्रत्येक सब डिव्हिजनमध्ये असणे, जागा हस्तांतर, लिझ ट्रान्सफर करतेवेळी महामंडळाच्या धोरणाचा कोणताही नियम न पाळता त्यांनी भूखंड हस्तांतरित करणे, सदर प्रकरणाकडे म.औ.वि. महामंडळाच्या मूळ उद्देश मध्य, सूक्ष्म व अतिसूक्ष्म उद्योजकांना उद्योग करण्यासाठी रास्तभावानी भूखंड देणे अपेक्षित असतानाही सातपूर, अंबड येथील औद्योगिक क्षेत्रातील अत्यंत मोक्याच्या ठिकाणी महामंडळातील अधिकारी व काही स्थानिक विकासकांनी एकत्र येऊन महामंडळाच्या सब डिव्हिजन ट्रान्सफर पॉलिसीचा गैरफायदा घेऊन हजारो कोटीचा केलेला गैरव्यवहार, याप्रकरणी शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(१७) श्रीमती गीता जैन, श्री. शिरीष चौधरी, वि.स.स. तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे सार्वजनिक आरोग्य व कुटूंब कल्याण मंत्र्यांचे लक्ष वेधतील :-

"मीरा-भाईंदर जिल्हा ठाणे येथील अनेक खाजगी रुग्णालये विनापरवानगी चालविण्यात येत असून अद्याप एकाही रुग्णालयाला परवानगी नसताना ते जनतेची लूट करीत असणे, त्यामुळे जनतेच्या व रुग्णांच्या जीवाला सातत्याने धोका होत असणे, रुग्णांकडून अवैधरित्या बिलांच्या नावाखाली पैसे उकळत असणे, मीरा-भाईंदर महानगरपालिकेच्या हद्दीतील महानगरपालिकेच्या रुग्णालयातील कार्यरत असलेले भूलतज्ञ, वैद्यकीय अधिकारी बेकायदेशीरपणे ते खाजगी रुग्णालयात स्वतःची सेवा देत असणे, त्याबाबत अनेक तक्रारी महानगरपालिका आयुक्त व आरोग्य विभागास सातत्याने करूनही हा काळा धंदा बंद न करता ते तज्ञ बेकायदेशीरपणे सेवा देत असणे, मीरा-भाईंदर मीरा रोड येथील महानगरपालिका हद्दीतील अशोका हॉस्पिटल, रुग्णालयात एका मातेचा व अर्भकाचा भूलतज्ञ श्री. पाटील यांच्या हलगर्जीपणामुळे मृत्यू झालेला असणे,

त्यांच्यावरती अनेक आरोप असून अद्यापही त्यांची चौकशी वा त्यांचे निलंबन न होणे, त्यांच्याविरुद्ध व्यवसायरोध भत्ता मिळत असूनदेखील खाजगी व्यवसाय करीत असल्याबाबत संदर्भ रुग्ण कल्याण समिती अंतर्गत नियामक समितीची सभा दिनांक २१ जून, २०२४ नुसार कारणे दाखवा नोटीस काढण्यात आलेली असणे, तरीही अद्यापपर्यंत त्यांच्यावर कोणतीही कारवाई करण्यात आलेली नसणे, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

आठ : शासकीय विधेयके :

(अ) पुरःस्थापनार्थ :-

सन २०२४ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १८ - महाराष्ट्र कर विषयक कायदे (सुधारणा) विधेयक, २०२४

(ब) विचार, खंडशः विचार व संमत करणे :-

(१) (क) सन २०२४ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १४ - महाराष्ट्र मालमत्तेच्या विरुपणास प्रतिबंध करण्याकरिता (सुधारणा) विधेयक, २०२४

(ख) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत श्री. मोहनराव हंबर्डे, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०२४ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १४ - महाराष्ट्र मालमत्तेच्या विरुपणास प्रतिबंध करण्याकरिता (सुधारणा) विधेयक, २०२४ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ५२ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(ग) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत श्री. पृथ्वीराज चव्हाण, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०२४ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १४ - महाराष्ट्र मालमत्तेच्या विरुपणास प्रतिबंध करण्याकरिता (सुधारणा) विधेयक, २०२४ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ४५ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(घ) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत सर्वश्री. अस्लम शेख, विकास ठाकरे, शिरिष चौधरी, संजय जगताप, नाना पटोले, बाळासाहेब थोरात, सुभाष धोटे, जितेश अंतापूरकर, अमित झनक, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०२४ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १४ - महाराष्ट्र मालमत्तेच्या विरुपणास प्रतिबंध करण्याकरिता (सुधारणा) विधेयक, २०२४ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ४३ सदस्यांच्या संयुक्त

समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(२) सन २०२४ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १६ – महाराष्ट्र स्पर्धा परीक्षा (अनुचित मार्गास प्रतिबंध) विधेयक, २०२४

नऊ : (सोमवार, दिनांक ८ जुलै, २०२४ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेला म.वि.स. नियम २९३ अन्वये प्रस्ताव)

सर्वश्री रणधीर सावरकर, भरतशेट गोगावले, डॉ. राजेंद्र शिंगणे, सर्वश्री शिवेंद्रसिंह भोसले, प्रताप सरनाईक, दिलीपराव बनकर, अॅड. राहुल कुल, श्री. संजय शिरसाट, डॉ. संजय कुटे, श्री. नितेश राणे, डॉ. संजय रायमूलकर, अॅड. आशिष शेलार, श्री. प्रकाश आबिटकर, श्रीमती सरोज अहिरे, श्री.बबनराव लोणीकर, अॅड. शहाजीबापू पाटील, सर्वश्री दत्तात्रय भरणे, संतोष दानवे, श्रीमती यामिनी यशवंत जाधव, सर्वश्री प्रशांत ठाकूर, महेश बालदी, रत्नाकर गुट्टे, नारायण कुचे, चिमणराव पाटील, सुभाष देशमुख, संजय गायकवाड, सदानंद सरवणकर, श्रीमती माधुरी मिसाळ, सर्वश्री रमेश बोरनारे, शांताराम मोरे, राणाजगजितसिंह पाटील, सुहास कांदे, डॉ. बालाजी किणीकर, सर्वश्री संभाजी निलंगेकर-पाटील, महेश शिंदे, ज्ञानराज चौगुले, हरिभाऊ बागडे, चंद्रकांत निंबा पाटील, श्रीमती लताबाई सोनावणे, सर्वश्री प्रकाश सुर्वे, बच्चू कड्डू, श्रीमती मंजुळा गावित, सर्वश्री जयकुमार गोरे, दिलीप लांडे, श्रीमती गिता जैन, सर्वश्री भिमराव तापकीर, योगेश कदम, बालाजी कल्याणकर, डॉ. राहुल आहेर, श्री. महेंद्र दळवी, सर्वश्रीमती मोनिका राजळे, श्वेता महाले, श्री. राजेश पवार, अॅड. आकाश फुंडकर, सर्वश्री महेश लांडगे, अमित साटम, सिध्दार्थ शिरोळे, राम कदम, श्रीनिवास वनगा, अभिमन्यू पवार, सुनिल राणे, अॅड.लक्ष्मण पवार, श्रीमती सीमा हिरे, सर्वश्री चेतन तुपे, यशवंत माने, दिपक चव्हाण, राम सातपुते, जयकुमार रावल, नरेंद्र भोंडेकर, श्रीमती मनिषा चौधरी, सर्वश्री विजयकुमार देशमुख, कालीदास कोळंबकर, किशोर पाटील, अॅड.राहुल ठिकले, श्रीमती मेघना साकोरे-बोर्डीकर, सर्वश्री हरिष पिंपळे, प्रकाश भारसाकळे, सुरेश भोळे, मंगेश कुडाळकर, डॉ. पंकज भोयर, अॅड. आशिष जैस्वाल, श्रीमती देवयानी फरांदे, श्री. किशोर जोरगेवार, डॉ. भारती लव्हेकर, सर्वश्री राजेंद्र पाटील-यड्रावकर, समाधान अवताडे, योगेश सागर, किसन कथोरे, संजय केळकर, गणेश नाईक, महेंद्र थोरवे, श्रीमती मंदा म्हात्रे, सर्वश्री अतुल भातखळकर, संतोष बांगर, श्रीमती अश्विनी जगताप, सर्वश्री शेखर निकम, प्रशांत बंब, डॉ. संदीप धुर्वे, सर्वश्री किर्तीकुमार भांगडीया, मंगेश चव्हाण, नामदेव ससाणे, डॉ. देवराव होळी,

सर्वश्री समीर कुणावार, दादाराव केचे, राजेश पाटील, विनोद अग्रवाल, सुनिल शेळके, सुनिल टिंगरे, प्रकाश सोळंके, प्रकाश आवाडे, वि.स.स. यांचा म.वि.स. नियम २१३ अन्वये प्रस्ताव :

"राज्यातील शेतकरी व सर्वसामान्य जनतेचे कल्याण हे एकमेव ध्येय समोर ठेवून व नारी शक्ती आणि युवा शक्तीला प्राधान्य देऊन 'शासन आपल्या दारी' या अभियानाच्या माध्यमातून महाराष्ट्र गतीमान ठेवण्याचा, जनकल्याणाचा वसा घेतलेल्या या शासनाचा प्रयत्न असणे, राज्यात एकीकडे दुष्काळाची होरपळ तर दुसरीकडे वादळी पाऊस, गारपीटीचा कहर सुरु असणे, खरेतर उन्हाळी तसेच रब्बी आणि खरीप अशा तिन्ही हंगामांवर नैसर्गिक आपत्तींनी घाला घातला असल्याचे निदर्शनास येणे, त्यामुळे शेत पिकांचे खुप नुकसान झाले असल्याची वस्तुस्थिती असणे, राज्यात कमी पाऊस असलेल्या आणि जनावरांचा चा-याचा प्रश्न निर्माण झालेल्या राज्यातील १२४५ महसुली मंडळात चारा छावण्या उभारण्यास शासनाने परवानगी दिली असणे, कांद्याला योग्य भाव मिळावा याकरिता कांद्याचे दर ठरविण्याचे अधिकार केंद्राच्या ग्राहक संरक्षण मंत्रालयाने स्वतःकडे ठेवले असणे, स्वर्गीय वसंतराव नाईक शेती स्वावलंबी मिशनला मजबुत करून शेतकरी आत्महत्या थांबविण्यासाठी टास्क फोर्सला बळकट करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला असणे, कापसासाठी ५०० व सोयाबीनसाठी २७० शेतकरी उत्पादक कंपन्या स्थापन करण्याचा निर्णय शासनाने घेतलेला असणे, धानाला २० हजार रुपये बोनस देण्याचा निर्णय घेतल्याने त्याचा ६ लाख शेतक-यांना लाभ मिळू शकेल अशी तरतूद करण्यात येणे, शेतक-यांकरिता 'नमो शेतकरी महासन्मान निधी' योजना राबविण्यासाठी ५ हजार ७०० कोटींची तरतूद करून त्याचा पहिला हप्ता शेतक-यांच्या बँक खात्यात जमा झाल्याचे निदर्शनास येणे, नुकसानीचे पंचनामे जलद व पारदर्शी होण्यासाठी ई- पंचनामा प्रणाली संपूर्ण राज्यात लागू करण्यात आली असणे, शेतक-यांना दिवसा अखंडीत वीज पुरवठा करण्यासाठी 'मागेल त्याला सौरऊर्जा पंप' उपलब्ध करून देण्याचा शासनाने निर्णय घेतला असणे, केवळ १ रुपयात पिक विमा योजना राबविण्यात येत असल्याने खरीप हंगामासाठी राज्यातील १ कोटी ७० लाख व रब्बी हंगामासाठी ६६ लाख अशा एकूण २ कोटी ३६ लाख शेतक-यांनी पिक विमा योजनेत विक्रमी सहभाग नोंदविला असल्याचे निदर्शनास येणे, शेतक-यांना दिलासा देण्याकरिता एनडीआरएफच्या दराच्या दुप्पट दराने शेतक-यांना मदत देण्याचा निर्णय शासनाने घेतला असणे, अतिवृष्टी व पुरामुळे झालेल्या पिकांच्या नुकसानाकरिता ७,१९६ कोटी रुपये इतका निधी मंजूर केला असणे, कमी पाऊस झालेल्या राज्यातील १,०२१ महसूल मंडळात दुष्काळ सदृश्य परिस्थिती जाहीर करण्यात येऊन तेथील शेतक-यांना कर्जाचे पुनर्गठन, चालू वीज बिलात ३३.५ टक्के सूट यासारख्या विविध ८ सवलती लागू करण्यात आल्या असल्याचे निदर्शनास येणे, नानाजी देशमुख कृषी संजीवनी योजनेत पहिल्या टप्प्यात ४ हजार कोटी रुपयांचा निधी वाढवून आता ५४६९ कोटी एवढा करण्यात आला असणे, राज्यात प्रथमच कांदा महा बँक हा पथदर्शी प्रकल्प सुरु करण्यात आला असणे, विदर्भातील नागपूर, काटोल, कळमेश्वर, मोर्शी, बुलढाणा येथे आधुनिक संतंत्र प्रक्रिया केंद्रे उभारण्याकरिता सुमारे २० कोटी रुपयांच्या खर्चास मान्यता देण्यात आली असल्याचे निदर्शनास येणे, भाऊसाहेब फुंडकर फळबाग लागवड योजनेतील २१२९ लाभार्थ्यांना ७ कोटी ५१ लाख रुपयांचा निधी दिला असल्याचे निदर्शनास येणे,

‘मागेल त्याला शेततळे’ योजनेचा विस्तार करून मागेल त्याला फळबाग, मागेल त्याला टिंबक व तुषार सिंचन, मागेल त्याला शेततळ्याचे अस्तरीकरण, मागेल त्याला आधुनिक यंत्रे, कॉटन श्रेडर इ. देण्याचा निर्णय करून त्याकरिता १ हजार कोटी यावर्षी खर्च करण्याचा शासनाचा मानस असणे, पारंपारिक शेतीला आधुनिक तंत्रज्ञानाची जोड देत शेतकरी वर्गाचा आर्थिक आधार बळकट करण्याकरिता मा. बाळासाहेब ठाकरे कृषी व्यवसाय व ग्रामीण परिवर्तन (स्मार्ट) प्रकल्प राज्यात कार्यान्वित केला असणे, त्यायोगे राज्यातील लहान आणि सिमांत शेतकरी तसेच कृषी नवउद्योजकांना केंद्रस्थानी ठेऊन शेतमालाला बाजारपेठ मिळवून देण्यासाठी शेतकरी ते खरेदीदार अशी मूल्यसाखळी विकसित करणे हा या प्रकल्पाचा उद्देश असणे, कृषी, शिक्षण, संशोधन आणि विद्यापीठांची संरचना आणि कार्यपध्दती अभ्यास करण्यासाठी माजी कुलगुरु डॉ. राजाराम देशमुख यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती गठीत करण्यात आली असणे, राज्यातील सिंचन प्रकल्प पूर्ण करण्यासाठी विशेष मोहिम राबविण्याचे प्रस्तावित असून त्यायोगे २ वर्षांत ६१ सिंचन प्रकल्प पूर्ण होणे अपेक्षित असणे, वैनगंगा-नळगंगा नदीजोड प्रकल्प कार्यान्वित केल्याने नागपूर, वर्धा, अमरावती, यवतमाळ, अकोला व बुलढाणा जिल्हयातील सुमारे ३ लाख ७१ हजार २७७ हेक्टर क्षेत्रास सिंचनाचा लाभ मिळणे, जलयुक्त शिवार अभियानांकरिता ६०० कोटी रुपयांच्या निधीची तरतूद करण्यात आली असणे, स्वच्छ व हरित ऊर्जेचे ध्येय साध्य करण्यासाठी जनाई-सिरसाई, पुरंदर यासह सर्व शासकीय उपसा जलसिंचन योजनाचे सौर उर्जाकरण करण्यात येत असून त्याकरिता ४ हजार २०० कोटी रुपयांची तरतूद करण्यात आली असणे, म्हैसाळ, जि. सांगली येथे पथदर्शी सौरऊर्जा प्रकल्प राबविण्यात आल्याने सांगली आणि सोलापूर जिल्हयातील सुमारे ७५ हजार शेतकरी कुटुंबियांना याचा लाभ मिळाला असणे, कोल्हापूर आणि सांगली जिल्हयातील पुरामुळे होणारी जिवित व वित्तहानी टाळण्याकरिता आणि अतिरिक्त पाणी दुष्काळग्रस्त भागात वळविण्याकरिता जागतिक बँकेच्या सहाय्याने ३ हजार २०० कोटी रुपये किंमतीचा महाराष्ट्र प्रतिसादक्षम विकास कार्यक्रम राबविण्यात येणे, राज्यात गरजू महिलांना ओळखण्यासाठी व त्यांना सक्षम करण्यासाठी ‘नारी शक्ती दुत अॅप’ हे एक क्रांतिकारी अॅप्लीकेशन राबविण्यात येत असणे, राज्यातील महिलांना कौशल्य विकास प्रशिक्षण देऊन आणि उद्योजकता विकासासाठी सक्षम करण्याकरिता ‘पंतप्रधान नमो महिला सशक्तीकरण अभियान’ राबविण्यात येत असणे, ‘मुख्यमंत्री माझी लाडकी बहिण योजना’ राबविण्यात येऊन त्यायोगे २१ ते ६० वयोगटातील पात्र महिलांना दरमहा १५०० रुपये निधी देण्याचा निर्णय घेण्यात आला असणे, ‘शुभमंगल सामुहिक नोंदणीकृत विवाह’ योजनेत लाभार्थी मुलांना देण्यात येणारे अनुदान १० हजार रुपयांवरून २५ हजार रुपये करण्यात येणे, ‘मुख्यमंत्री अन्नपूर्णा योजना’ या माध्यमातून पात्र कुटुंबाला वर्षाला ३ गॅस सिलेंडर मोफत देण्याचे घोषित करण्यात आले असणे, महिला बचत गटानी उत्पादित केलेल्या वस्तूंना ‘उमेद मार्ट’ आणि ‘ई-कॉमर्स ऑनलाईन प्लॅटफॉर्म’ याद्वारे यावर्षात २५ लाख महिलांना लखपती करण्याचा उद्देश शासनाने ठेवला असणे, सन २०२४-२५ या शैक्षणिक वर्षापासून मुलींना मोफत उच्च शिक्षण देण्याचा निर्णय शासनाने घेतला असणे, प्रतिवर्षी १० लाख तरुण-तरुणींना प्रत्यक्ष कामावरील प्रशिक्षण देण्यासाठी ‘मुख्यमंत्री युवा कार्य प्रशिक्षण योजना’ राबविण्यात येत असणे, मुंबई, पुणे, नागपूर, अमरावती, यवतमाळ, कोल्हापूर, छत्रपती संभाजीनगर, कराड, अवसरी खुर्द, जि. पुणे येथील तंत्रशिक्षण संस्थांमध्ये ‘सेंटर ऑफ एक्सलन्स’ स्थापन करण्यात येणार असणे, राज्यातील बार्टी, सारथी, महाज्योती,

अमृत इ. संस्थांमार्फत एकूण २ लाख ५१ हजार ३९३ विद्यार्थ्यांना रोजगाराभिमुख प्रशिक्षण देण्यात आले असून त्यायोगे ५२ हजार ४०५ विद्यार्थ्यांना नोकरीच्या संधी प्राप्त झाल्या असणे, महापे, नवी मुंबई येथे २५ एकर जागेवर 'इंडिया जॅम्स अँड ज्वेलरी पार्क' उभारून त्यायोगे १ लाख रोजगार निर्मिती करण्याचा शासनाचा प्रयत्न असणे, सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात स्थानिकांना रोजगार उपलब्ध करण्यासाठी आंतरराष्ट्रीय दर्जाचे स्कुबा डायविंग केंद्र उभारण्याकरिता २० कोटी रुपये खर्चाची तरतूद करण्यात आली असणे, गोपीनाथ मुंडे ऊसतोड कामगार विकास महामंडळामार्फत ऊसतोड कामगारांच्या मुला-मुलींसाठी ८२ शासकीय वसतीगृहे स्थापन करण्यास शासनाने मंजूरी दिली असणे, राज्यात पर्यटनाला चालना देण्यासाठी शाश्वत पर्यटन धोरण आखण्यात येत असणे, राज्यातील ५० नवीन पर्यटन स्थळांची निवड करून त्या ठिकाणी थीम पार्क, अॅडव्हेंचर स्पोर्ट, शॉपिंग मॉल, वॉटर मॉल आणि निवास व्यवस्था करण्यात येत असणे, बुलढाणा येथील लोणार, अंजिठा-वेरुळ, कळसूबाई, त्र्यंबकेश्वर तसेच कोकणातील सागरी किल्ल्यांच्या ठिकाणी पर्यटकांसाठी उच्च दर्जाच्या सुविधा निर्माण करण्यात येत असणे, सातारा येथील शिवसागर जलाशय, भंडार्यातील गोसीखुर्द जलाशय तसेच जळगाव येथील वाघुर जलाशय येथे नाविन्यपूर्ण जलपर्यटन प्रकल्प राबविण्यात येत असणे, कोकणातील पर्यटनास चालना देण्यासाठी शिवकालीन ३२ गडकिल्ल्यांचे नुतनीकरण व संवर्धन करण्याचे प्रस्तावित असणे, राज्यातील पर्यटकांना व भाविकांना योग्य दरामध्ये उत्तम व सुरक्षित सुविधा पुरविण्यासाठी श्रीनगर, जम्मू काश्मीर आणि अयोध्या येथे महाराष्ट्र भवन बांधण्याचा निर्णय घेतला असणे, शिवछत्रपतींचा पूर्णाकृती पुतळा राज्याच्या सीमेवर बांधणे, शिवछत्रपतींची वाघनखे राज्यात आणणे, बाळासाहेब ठाकरे आपला दवाखाना योजनेमध्ये समाविष्ट १४० चाचण्यांमध्ये वाढ करणे तसेच, आपला दवाखाना योजनेची व्याप्ती वाढवून ती मुंबईबाहेरही राज्यभर करण्याची आवश्यकता, विकसित महाराष्ट्राचा ध्यास घेऊन राज्यात शेतकरी, शेतमजूर, महिला व युवकांना बळकट करण्यासाठी व लोककल्याणकारी राज्य निर्माण करण्यासाठी करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

दहा : (सोमवार, दिनांक ८ जुलै, २०२४ रोजीच्या दिवसाच्या कामकाजाच्या क्रमात दर्शविण्यात आलेला म.वि.स. नियम २९३ अन्वये प्रस्ताव)

सर्वश्री विजय वडेटीवार, बाळासाहेब थोरात, अजय चौधरी, जयंत पाटील, पृथ्वीराज चव्हाण, नाना पटोले, सुरेश वरपुडकर, डॉ. जितेंद्र आव्हाड, सर्वश्री सुनिल प्रभू, राजन साळवी, डॉ.नितीन राऊत, श्री.अमीन पटेल, अॅड. यशोमती ठाकूर (सोनावणे), श्री.अमित देशमुख, डॉ. विश्वजीत कदम, सर्वश्री संग्राम थोपटे, रमेश कोरगावकर, प्रकाश फातर्पेकर, श्रीमती ऋतुजा लटके, सर्वश्री सुनिल भुसारा, अस्लम शेख, राजेश टोपे, संजय जगताप, प्राजक्त तनपुरे, अॅड. के.सी.पाडवी, सर्वश्री अनिल देशमुख, कुणाल पाटील, बाळासाहेब पाटील, शिरीषकुमार नाईक, राजेश एकडे, शिरीष चौधरी, अमित झनक, श्रीमती सुलभा खोडके, सर्वश्री विकास ठाकरे, सहसराम कोरोटे, माधवराव जवळगावकर-पाटील, सुभाष धोटे, रणजित कांबळे, मोहनराव हंबर्डे, कैलास गोरंटयाल, जितेश अंतापूरकर, रविंद्र धंगेकर, विक्रमसिंह सावंत, लहु कानडे, धीरज देशमुख, ऋतुराज पाटील, श्रीमती जयश्री जाधव, सर्वश्री राजू आवळे,

हिरामण खोसकर, झिज्ञान सिद्दीकी, वि.स.स. यांचा म.वि.स. नियम २९३ अन्वये प्रस्ताव :

"राज्यातील कमालीची ढासळलेली कायदा व सुव्यवस्था, हत्या, बलात्कार, अपहरण, दरोडे, घरफोड्या, भ्रष्टाचार यासारख्या गुन्ह्यांना आळा घालण्यात शासनाला आलेले अपयश, गुन्हेगारांवर वचक बसण्याऐवजी त्यांचे वाढलेले मनोधैर्य, महिलांवरील लैंगिक अत्याचारात झालेली वाढ, नागपूर शहरातून तीन वर्षात सुमारे ११९५ अल्पवयीन मुली बेपत्ता झाल्याने उपराजधानीतील पालकांमध्ये पसरलेले भितीचे व चिंतेचे वातावरण, पुण्यात वाढत असलेले ड्रग्स, पब, अवैध बार याकडे गृह तसेच राज्य उत्पादन शुल्क विभागाचे होत असलेले दुर्लक्ष, त्यामुळे तरुणांमध्ये वाढत असलेली व्यसनाधिनता व गुन्हेगारी, पुणे शहरात कोयता गँग व इतर गुन्हेगारीने उच्छाद मांडला असून कल्याणीनगर हिट अँड रन प्रकरणानंतर शहरामध्ये कायदा व सुव्यवस्थेवर निर्माण झालेले प्रश्नचिन्ह, पुण्याच्या हिट अँड रन प्रकरणी पोलिसांची व ससून रुग्णालय प्रशासनाची संशयास्पद भूमिका, आरोपी बिल्डर पुत्राला वाचविण्यासाठी ससून रुग्णालयातील डॉक्टरांनी रक्त नमून्यामध्ये फेरफार केल्याचे निदर्शनास येणे, गडचिरोली जिल्ह्यातील बारसेवाडा येथे जादूटोणा केल्याच्या संशयातून एका पुरुषासह महिलेस जिवंत जाळून ठार केल्याची घडलेली धक्कादायक घटना, कोपर्डी येथे मागासवर्गीय तरुणाला जातिवाचक शिवीगाळ करून नंतर नग्न करून मारहाण केल्याने संबंधित तरुणाने केलेली आत्महत्या, राज्यात वकिलांवर होत असलेले प्राणघातक हल्ले, राहुरी येथील पाच लाखांच्या खंडणीसाठी आरोपींनी वकील दाम्पत्याचे अपहरण करून केलेल्या हत्येमुळे राज्यात कायदा सुव्यवस्थेचा उडालेला बोजवारा, कायद्याचा वचक न राहिल्याने विद्यमान लोकप्रतिनिधींनी पोलीस ठाण्यात केलेला गोळीबार व दहिसर येथे माजी नगरसेवकाची करण्यात आलेल्या हत्येचा तपास अद्यापही पूर्ण न झाल्यामुळे नागरिकांमध्ये निर्माण झालेली असुरक्षिततेची भावना, इंदापूरचे तहसिलदार व रत्नागिरीचे उपजिल्हाधिकारी यांच्यावर वाळू माफियांकडून झालेला भ्याड हल्ला, एका महिला पत्रकाराने राजकीय पक्षाच्या उमेदवाराबाबत बातमी छापल्याने गुंडांनी त्यांना धमकविल्याचा निदर्शनास आलेला निंदनीय प्रकार, मराठा आंदोलकांवर आंदोलन मागे घेण्यात येऊन असंख्य गुन्हे दाखल करण्यात येणे, जालन्यात एका कुटुंबावर हल्ला करून त्यांचे घर पाडल्याचा उघडकीस आलेला प्रकार, मिरा-रोड येथील लोकप्रतिनिधींनी पालिकेच्या कनिष्ठ अभियंत्यास केलेली मारहाण, हिंगोलीच्या लोकप्रतिनिधींनी महावितरण कर्मचाऱ्यास फोनद्वारे दिलेली धमकी, यामुळे प्रशासनाचे मनोधैर्य खच्चीकरण होत असल्याने जनसामान्यात शासनाविषयी पसरत असलेली असुरक्षिततेची भावना, राज्यातील पोलिसांच्या अंतर्गत समस्यांचे निवारण न होणे, वीस-बावीस तास काम करणारे पोलिस कर्मचारी, त्यांच्या निवासाचे प्रश्न, मानसिक आरोग्य आणि मानसिक आरोग्याअभावी निर्माण होणारे अन्य प्रश्नांकडे शासनाचे होत असलेले अक्षम्य दुर्लक्ष, राज्यात अंमली पदार्थांचा झालेला सुळसुळाट, गुटखा, विदेशी सिगारेट, ई-सिगारेट व तत्सम बंदी असलेल्या पदार्थांची बेकायदेशीररित्या ठिकठिकाणी सुरू असलेली विक्री, राज्यातील नगरपालिका/महानगरपालिकांमध्ये वाढत चाललेला भ्रष्टाचार, मुंबई महानगरपालिका, MSRDC आणि MMRDA मध्ये प्रकल्पाच्या किंमतीमध्ये केलेली छुपी वाढ, फुगविलेले अंदाजपत्रक व केलेला भ्रष्टाचार, सिडकोमध्ये होत असलेला भ्रष्टाचार, कौशल्य विकास व

उद्योजकता विभागामध्ये सुरु असलेले घोटाळे, आदिवासी विकास विभागातील भ्रष्टाचार, सार्वजनिक आरोग्य विभागामध्ये सुरु असलेले गैरव्यवहार व भ्रष्टाचाराचा उद्रेक, अन्न व औषध प्रशासनामधील भ्रष्टाचार, अटल सेतूच्या कामातील अनियमितता, झोपडपट्ट्यांमधील स्वच्छतेच्या निविदेत कोट्यवधी रुपयांची अनियमितता, नाशिकच्या देवळाली शिवारातील टीडीआर घोटाळा, मुंबई महानगरपालिकेत वाढत असलेला भ्रष्टाचार, नगरविकास विभागांतर्गत केंद्र शासनाकडून प्राप्त निधी अखर्चित राहणे, राज्यात औद्योगिक क्षेत्रांमधील कारखान्यांमध्ये सुरु असलेली स्फोटांची मालिका व त्यामुळे मोठ्या प्रमाणात झालेली वित्त व जीवितहानी, रासायनिक कंपन्यांमधून रसायनयुक्त पाणी प्रक्रिया न करताच नद्यांमध्ये सोडले जात असल्यामुळे होणारे जलप्रदूषण, याबाबत शासनाने करावयाची तातडीची कार्यवाही व शासनाची भूमिका."

अकरा : अॅड. आशिष शेलार, श्री. भरतशेट गोगावले, डॉ. राजेंद्र शिंगणे, श्रीमती माधुरी मिसाळ, सर्वश्री सदानंद सरवणकर, राजू कारेमोरे, श्रीमती देवयानी फरांदे, सर्वश्री संजय शिरसाट, चंद्रकांत नवघरे, मोहन मते, मंगेश कुडाळकर, दिलीपराव बनकर, रणधीर सावरकर, प्रताप सरनाईक, श्रीमती सरोज अहिरे, श्री. हरिभाऊ बागडे, डॉ. बालाजी किणीकर, सर्वश्री दौलत दरोडा, अतुल भातखळकर, श्रीमती यामिनी यशवंत जाधव, सर्वश्री सुनिल शेळके, संजय केळकर, प्रकाश सुर्वे, चेतन तुपे, संभाजी निलंगेकर-पाटील, दिलीप लांडे, गणेश नाईक, प्रकाश सोळंके, विश्वनाथ भोईर, सुनिल राणे, योगेश सागर, विकास कुंभारे, संग्राम जगताप, श्रीमती गिता जैन, सर्वश्री बाबसाहेब पाटील, प्रदीप जैस्वाल, यशवंत माने, अॅड. आशिष जैस्वाल, सर्वश्री दिपक चव्हाण, सुहास कांदे, मदन येरावार, श्रीमती मनिषा चौधरी, डॉ. भारती लव्हेकर, सर्वश्री किसन कथोरे, शेखर निकम, रमेश बोरनारे, संजय गायकवाड, डॉ. संजय रायमूलकर, श्रीमती सीमा हिरे, सर्वश्री मिहिर कोटेचा, राम कदम, नितेश राणे, अभिमन्यू पवार, राम सातपुते, सचिन कल्याण-शेट्टी, विनोद अग्रवाल, नरेंद्र भोंडेकर, योगेश कदम, किशोर जोरगेवार, बबनराव पाचपुते, जयकुमार गोरे, समाधान अवताडे, प्रकाश आवाडे, प्रताप अडसड, कॅप्टन आर. तमिल सेल्वन, सर्वश्रीमती विद्या ठाकूर, नमिता मुंदडा, सर्वश्री सुरेश भोळे, सुभाष देशमुख, अॅड. राहुल कुल, श्री महेश लांडगे, श्रीमती मोनिका राजळे, श्री. भिमराव तापकीर, अॅड. पराग अळवणी, सर्वश्री पराग शाह, अमित साटम, कालीदास कोळंबकर, प्रशांत ठाकूर, समीर कुणावार, जयकुमार रावल, नारायण कुचे, संतोष दानवे, श्रीमती मेघना साकोरे-बोर्डीकर, डॉ. देवराव होळी, श्री नामदेव ससाणे, डॉ. संदीप धुर्वे, सर्वश्री राजेश पवार, प्रशांत बंब, डॉ. राहुल आहेर, अॅड.राहुल ढिकले, सर्वश्री दिलीप बोरसे, काशिराम पावरा, श्रीमती मंदा म्हात्रे, सर्वश्री सिध्दार्थ शिरोळे, सुनिल कांबळे, अॅड. लक्ष्मण पवार, श्रीमती अश्विनी जगताप, सर्वश्री कुमार आयलानी, तानाजी मुटकळे, बबनराव

लोणीकर, किर्तीकुमार भांगडीया, प्रा. डॉ. अशोक उडके, सर्वश्री संजय बोदकुरवार, राजेश पाडवी, श्रीमती श्वेता महाले, सर्वश्री हरिष पिंपळे, प्रकाश भारसाकळे, डॉ. संजय कुटे, डॉ. पंकज भोयर, सर्वश्री मंगेश चव्हाण, दादाराव केचे, समीर मेघे, टेकचंद सावरकर, विजय रहांगडाले, कृष्णा खोपडे, भिमराव केराम, डॉ. तुषार राठोड, सर्वश्री महेश चौगुले, लखन मलिक, रविशेठ पाटील, राणाजगजितसिंह पाटील, रत्नाकर गुट्टे, संजय सावकारे, विजयकुमार देशमुख, शिवेंद्रसिंह भोसले, अॅड. आकाश फुंडकर, वि.स.स. यांचा म.वि.स. नियम २९३ अन्वये प्रस्ताव :

"मागील दोन वर्षांच्या काळात मुंबईसह एमएमआरडीए भागात पर्यावरणपूरक व गतीमान दळणवळण आणि गृहनिर्माण तसेच, झोपडपट्टी निर्मूलन हे मुद्दे प्राधान्याने विचारात घेऊन व विकासास केंद्रबिंदू मानून मुंबई, ठाणे, पुणे, नागपूर व छत्रपती संभाजीनगर सारख्या मोठ्या शहरात स्थानिकांचे जीवनमान उंचावण्यावर भर देऊन विकासाची नियोजनात्मक कालबद्ध कामे हाती घेण्यात आली असल्याची बाब निदर्शनास येणे, मुंबई, ठाणे, पुणे ही शहरे खडेमुक्त करण्याची संकल्पना प्रत्यक्षात आणण्याच्या दृष्टीने तेथील सर्व महत्वाच्या रस्त्यांचे काँक्रीटीकरण करण्याचा निर्णय घेण्यात येणे, मुंबई व ठाण्यासह उपनगरातील धोकादायक इमारतींचा समूह विकास करण्याच्या दृष्टीने मोठ्या प्रमाणावर प्रकल्प राबविण्यात येणे, मुंबईतील रेल्वे स्थानकांच्या दोन्ही बाजूकडील झोपडीधारकांच्या पात्रता निश्चित करण्यासाठी एक खिडकी व कालबद्ध स्थलांतरण योजना राबविण्याची तसेच, एसआरए प्रकल्पबाधितांच्या न्याय प्रविष्ट प्रकरणाबाबतीतील शासनाचे धोरण निश्चित करण्याची आवश्यकता, मुंबईतील भेंडीबाजार, धारावीसारख्या गजबजलेल्या भागांचे पुनर्वसन करण्याच्या दृष्टीने उभारण्यात येणारे एसबीयुटी सारखे गृहनिर्माण प्रकल्प नागरी पुनरूत्थान घडविणारे असल्याचे निदर्शनास येणे, जुन्या चाळींची व्याख्या बदलून हेरीटेज टीडीआर प्रत्यक्ष अंमलात आला असणे, स्वयंपुनर्विकासाच्या माध्यमातून गृहनिर्माण प्रकल्प अधिक गतीमान करण्यासाठी मुंबई जिल्हा बँकेकडून देण्यात येणाऱ्या कर्ज मर्यादेत वाढ करण्यात आली असणे, एमएमआरडीए क्षेत्रात सहकारी गृहनिर्माण संस्थांच्या पुनर्विकासासाठी मुंबई जिल्हा बँकेला नोडल एजन्सी म्हणून मान्यता देण्यात येणे, मानीव हस्तांतरण करण्यासाठी स्टॅम्प ड्युटी भरण्यात सुलभता होण्यासाठी मुद्रांक शुल्क अभय योजना सुरू करण्यात येणे, मुंबईतील बीडीडी चाळ पुनर्विकास प्रकल्पांतर्गत त्या परिसरातील अनिवासी झोपडीधारक, स्टॉलधारक यांची पात्रता निश्चित करण्याची प्रक्रिया सुरू असणे, बीडीडी चाळींच्या पुनर्विकास प्रकल्पांना प्रोत्साहन मिळावे यासाठी संबंधित पुनर्विकासाच्या करारनाम्यावर फक्त १ हजार रुपये मुद्रांक शुल्क घेण्याचा निर्णय घेण्यात येणे, झोपडपट्टी पुनर्वसनातील सदनिका हस्तांतरण शुल्कात ५० टक्के कपात करण्याचा निर्णय घेण्यात येणे, ठाणे शहरात एमआयडीसीच्या अभिन्यासामधील भूखंडावर जगातील सर्वात मोठा क्लस्टर प्रकल्प राबविण्यात येणे, म्हाडाकडून पुनर्विकास होणाऱ्या इमारतींतील रहिवाशांना तसेच, झोपडीधारकांना विकासकांविरुद्ध महारेरामध्ये अपील करण्याचा अधिकार देण्याची आवश्यकता, इमारत पुनर्विकास करताना केलेल्या कराराप्रमाणे तेथील भाडेकरूंना पुनर्विकास प्रकल्प पूर्ण होईपर्यंत बऱ्याच विकासकांकडून भाडे देण्यात येत नसल्याची बाब निदर्शनास येणे, मुंबईतील पोलीस कर्मचाऱ्यांना पुरेसे निवासस्थाने उपलब्ध

करुन देण्यासाठी दिर्घकालीन, मध्यमकालीन व तात्काळ अशा तीन टप्प्यांवर उपाययोजना करण्याचा तसेच, म्हाडाच्या मदतीने मुंबईतील पोलीस निवासस्थानांचा पुनर्विकास करण्याचा शासनाने निर्णय घेतला असणे, बंद पडलेल्या गिरण्यांमधील कामगारांना शासनाकडून घरे देण्याची योजना अधिक गतीमान करण्याची आवश्यकता, पुण्यातील सहकारी गृहनिर्माण सोसायट्या व गृहनिर्माण मंडळाच्या वसाहतींचे स्ट्रक्चरल ऑडीट करून पुनर्विकास करण्याची आवश्यकता, पीएमआरडीएच्या माध्यमातून पुणे शहरातील डीपी प्लॅन व रिंगरोड नव्याने तयार करण्याची आवश्यकता, पुणे शहरात विमानतळाकरिता जागा राखीव असून अन्य पायाभूत सुविधा तातडीने करण्याची आवश्यकता, स्वारगेट ते कात्रज, खडकवासला ते हडपसर मेट्रो रेल्वेच्या कामाला गती देण्याची आवश्यकता, मेट्रो, अटलबिहारी वाजपेयी शिवडी-न्हावाशेवा अटल सेतू, हिंदू हृदयसम्राट बाळासाहेब ठाकरे समृद्धी महामार्ग, स्वातंत्र्यवीर सावरकर सागरी सेतू, मुंबई-पुणे एक्सप्रेस वे, मिसिंग लिंक इ. पायाभूत सुविधांचे जाळे निर्माण करून राज्यातील मुंबई-ठाणे-पुणे इत्यादी भागातील प्रवास कमी वेळात व सुखकर करण्याचा प्रयत्न करण्यात येणे, मुंबईत घाटकोपर ते वर्सोवा पहिली लाईन, डीएननगर-चारकोप ते दहिसर आणि डीएननगर-बांद्रा ते मानखुर्द दुसरी लाईन, कुलाबा ते अंधेरी (सीप्लॅन पर्यंत) तिसरी लाईन, वडाळाहून घाटकोपर, मुलुंड, ठाणे ते कासारवडवली पर्यंत चौथी लाईन, ठाणे ते भिवंडी, कल्याण पाचवी लाईन, स्वामी समर्थ, जोगेश्वरी ते कांजूरमार्ग सहावी लाईन आणि दहिसर पूर्व ते अंधेरी पूर्व एअरपोर्ट पर्यंत सातवी लाईन अशारितीने मुंबईत मेट्रोचे जाळे उभारण्यात आले असल्याने मुंबईवरील दळणवळणाचा बराचसा ताण कमी होण्यास मदत होणार असणे, तसेच मुंबईतील रस्त्यांवरील जवळपास ३५ टक्के ट्रॅफिक कमी होणार असणे, याकरिता महामुंबई मेट्रो ऑपरेशन कॉर्पोरेशन लि. कंपनीची स्थापना करून संबंधित काम गतीशील करण्यात येणे, नवी मुंबई विमानतळामुळे वाढणाऱ्या लोकसंख्येसाठी नियोजित 'नैना' प्राधिकरणामार्फत २३ गावांच्या नियोजित आराखड्याच्या अंमलबजावणीस गती देण्याची आवश्यकता, सन २०३० पर्यंत एकूण ऊर्जा निर्मितीपैकी ४० टक्के ऊर्जा ही अपारंपारिक पध्दतीने निर्माण करण्याचे उद्दीष्ट असणे, केंद्र शासनाच्या नवीन 'प्रधानमंत्री सुर्य घर मोफत वीज योजना' अंतर्गत रूफ टॉप सोलर पॅनल बसविण्यासाठी ७८ हजार रुपये मर्यादेपर्यंत अनुदान देण्यात येणार असणे, तसेच, ग्राहकांना ३०० युनिट पर्यंतची वीज मोफत मिळणार असणे, राज्यात सर्व उपसा सिंचन योजनांचे सौरऊर्जाकरण करण्यासाठी पुढील दोन वर्षांत आवश्यक तो निधी उपलब्ध करण्याचे प्रस्तावित असणे, वीज सेवा उपलब्ध नसलेल्या राज्यातील सुमारे ३७ हजार अंगणवाडी केंद्रांना सौरऊर्जा संच देण्याचे प्रस्तावित असणे, वन्य प्राण्यांद्वारे होणाऱ्या शेतपीकांच्या नुकसानीला आळा घालण्यासाठी डॉ. श्यामाप्रसाद मुखर्जी जन वन विकास योजनेतर्गत शेतकऱ्यांना सौरऊर्जा कुंपनासाठी अनुदान देण्यात येणार असणे, मुंबई महापालिकेच्या विधी खात्यात सन १९७८ ते २०१० या कालावधीत वकीलांचे मानधन, बैठकीसाठीचा खर्च, वाचनालय शुल्क यासह विविध प्रशासकीय कामासाठी १४ कोटी ५७ लाख रूपये आगाऊ रक्कम उचलण्यात आली असल्याची बाब निदर्शनास येणे व विविध माध्यमातून या प्रकरणाचा शोध घेतला जात असताना संबंधित नस्ती सापडत नसल्याने या प्रकरणांची फाईलच बंद करण्याचा निर्णय प्रशासनाकडून घेण्यात आला असल्याची बाब निदर्शनास येणे, मुंबईतील एकूण १५०८ छोटे नाले व ३०९ मोठे नाले साफ-सफाईकरिता मुंबई महानगरपालिकेने सुमारे २५० कोटी रूपयांची तरतुद केली असल्याची बाब निदर्शनास येणे,

पावसाळयापूर्वी नालेसफाईचे ७५ टक्के काम पूर्ण झाल्याचा पालिकेचा दावा खोटा असल्याची बाब निदर्शनास येणे, २ लाख ७३ हजार मेट्रीक टन गाळ कुठे टाकला, क्षेपणभूमी कुठे आहे इ. बाबी प्रश्नांकित असल्याने प्रशासनाने नालेसफाई कामांची श्वेतपत्रिका काढण्याची आवश्यकता, मुंबईकरांच्या सुरक्षेसाठी आणि मुंबईवर नजर ठेवण्यासाठी शासनाकडून सुमारे १ हजार कोटी रूपयांचा निधी दिला असल्याची बाब निदर्शनास येणे, मुंबईकरांना तात्काळ आरोग्य सुविधा मिळाल्यात यासाठी मुंबईत मोबाईल मेडिकल युनिट सुरु करण्यात आले असणे, राज्यातील महानगरपालिका बरखास्त करून दीर्घकाळ तेथील कार्यभार प्रशासक चालवित असल्याने काही ठिकाणी प्रशासकांकडून मनमानी होत असल्याचे व तेथील माजी नगरसेवकांचा योग्य मान राखला जात नसल्याचे निदर्शनास येणे, मुंबई, पुणे, नागपूर, छत्रपती संभाजीनगर यासारख्या मोठ्या शहराचा मेगापॉलिस मेटाव्हर्स प्रकल्पाच्या मदतीने अत्याधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर करून अधिक गतीने विकास करण्याचा व ही शहरे झोपडपट्टीमुक्त करण्याचा तसेच, पायाभूत सुविधा उभारून पर्यावरणपूरक विकास करण्याच्या दृष्टीने शासनाने केलेली वा करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

बारा : अर्धा-तास चर्चा (म.वि.स. नियम ९४ अन्वये) :-

(१) श्री. विजय वडेटीवार, वि.स.स.

"मुंबईतील अंधेरी येथील गोपाळकृष्ण गोखले पूल व बाजूचा बर्फोवाला पूल यांच्या पातळीत तफावत असल्याबाबत" या विषयावरील डॉ. जितेंद्र आव्हाड व इतर वि.स.स. यांचा तारांकित प्रश्न क्रमांक ७९५६३ ला दिनांक २ जुलै, २०२४ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात अर्धा-तास चर्चा उपस्थित करतील.

(२) श्री. अस्लम शेख, वि.स.स.

"राज्यात गुटखा व पान मसाला यांचे उत्पादन, विक्री व अवैध वाहतूक होत असल्याबाबत" या विषयावरील श्री. अमिन पटेल व इतर वि.स.स. यांचा दिनांक २९ फेब्रुवारी, २०२४ रोजी सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आलेल्या अतारांकित प्रश्नोत्तराची यादी क्रमांक २२० मधील प्रश्न क्रमांक ५८३७१ ला दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात अर्धा-तास चर्चा उपस्थित करतील.

विधान भवन :

मुंबई,

दिनांक : ८ जुलै, २०२४

जितेंद्र भोळे,

सचिव (१) (कार्यभार),

महाराष्ट्र विधानसभा